

מסורת הש"ס

^(א) ב"ק 15: ב"ב לה, ^(ב) [לעיל ב: ושי"ג], ^(ג) לעיל ^(ד) [ב"ק לה:], ^(ה) קדושין כג:, ^(ו) [ע"ב], ^(ז) [לעיל כח:].

הגהות הב"ח

^(א) רש"י ד"ה המחליף וכו' לא היה צריך למשך הפרה והחמור כ"ל ומינת או נמחק: ^(ב) ד"ה וכן זה אומר ברי' זה אומר כיון' יחלוקו: ^(ג) הוב' ד"ה ולחזי וכו' דיש ספק בדבר:

הגהות הגר"א

[א] גמ' אמאי ישבע ברי' ני"ב וה"ה דמח"ל ארישא וכה בגדול אמאי כיון דליכא שטועה דאורי' וכמש"ל 15 ע"ב אלא משום דמתני' סומכוס היא כמי"ש כסופא זה אומר כו' יחלוקו וי"ל דה"י לסומכוס אצל למסקנא אמא הרישא גס כרבינ דמחייב שטועה ואינו יכול לישבע ומשלים לספרא דאף ע"י גלגול ולסגנא החולקת אחי כסומכוס (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' ע"ה ס"ק מ"ו וסי' רכ"ג ס"ק ט:.) [ב] רש"י ד"ה מודה סומכוס. דלקמן ברי' ני"ב ע"י גמ' למה נקטו אוקימתא דרב שעת דלפרקי: [ג] תוב' ד"ה הא. נראה כו'. ני"ב אצל רמב"ם מפרש דדבר ביה משיירא קמא ואף רבינ ל"פ צעומדת באגס ובשמא ושמא (ועמ"ש רבינו בח"מ סי' רכ"ג ס"ק י'):.

השואל את הפרה

בתנ"י **המחליף פרה בחמור**. להכי נקט המחליף ולא אמר המוכר פרטו וילדה דאליו מוכר במעות לא קני לוקח עד דמשך וכיון דמשך מידע ידע אי ילדה כבר אי לא ילדה כבר וליכא לספוקי צעד שלא מכרתי ומשלקחתי אצל מחליף פרה בחמור לא היה צריך למשך הפרה ^(א) או החמור לחד מהן

שמשך נקנין חליפין לחזירו במשיכתו של זה בכ"מ סה' כדאמרינן צוהבז (לעיל דף מו.). כל הנעשה דמים בלאחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין לפי שכמשך זה בעל הפרה את החמור ניקנית הפרה לבעל החמור ואין ידוע אם ילדה או לא ילדה: **וכן המוכר שפחפו**. דקי"ל^(ב) עבד כנעני נקנה בכסף וכשתנן מעות ניקנית לו השפחה ואפילו היא צבית בעלים ואין ידוע אם עד שלא ילדה נתן הכסף והעובר שלו או לאחר שילדה והולד של בעלים זה אומר ^(ג) כן זה אומר כן יחלוקו: **ישבע המוכר**. בגמרא פריך עלה: **גמ' בסימטא**. קרן זוית הסמוכה לרצהה ומוכרין בה צהמות ועבדים: **אימור דאמר סומכוס שמא ושמא**. בשור שנגח את הפרה ^(ב"ק דף מו.): **ברי וברי**. כגון מתני' דזה אומר כן הוא זה אומר כן הוא מי אמר: **סנא סיפא**. שמא ושמא מכלל דרישא ברי וברי דתרי בשמא ושמא למה לי: **מודה סומכוס היכא דאיכא שטועה דאורייתא**. [ב] דלקמן^(א) מוקמינן לה בדקטעה לידה דלאו הילך הוא האף דקא מודי ליה בגויה ואית ליה נשבעין על העבדים ואית ליה טענה בכתים והודה לו בשעורין חייב: **מה שטענו לא הודה** לו. דלא דמי לטענו ק' והודה לו י' דהתם מקאת טענה עגמה הודה לו אצל זה מודה לו צעבד אחר וע"ז שטענו א"ל להד"ס: **ועוד**. אפילו אית ליה כמ"ד טענו חטים והודה לו בשעורים חייב: **הילך הוא**. זה שמודה עליו מוכן הוא ליטלו ואיכא למ"ד דהילך פטור בפ"ק ^(דף 7.): **דמי עבד גדול**. מסרתי לך בידך שתקנה לי ולא קנית ותוצעו הדמים: **זה אומר דמי עבד קטן**. יש לך ביד: **עומרי שדה גדולה**. מנין עומרים של שדה גדולה חז' הא אומר מנין עומרים של שדה קטנה מכרתי לך:

כסות

הודרה לו ומה שהודרה לו לא טענו ועוד הילך הוא ועוד י'אין נשבעין על העבדים אמר רב בטוענו דמי דמי עבד גדול דמי עבד קטן דמי שדה גדולה דמי שדה קטנה ושמואל אמר בטוענו כסות עבד גדול כסות עבד קטן עומרי שדה גדולה עומרי שדה קטנה

פרק שמיני

בבא מציעא

ק.

ול"יחזי ברשותא דמאן קיימא. וא"ת וכי נמי הו' הולד ברשות לוקח אין זה הוכחה דקנאה דהא אמרינן בזה"ה ^(ב"ב דף לו.) הגדירות אין להן חוקה משום דשמא מאליהן בלא לרשותו או תפסן ברחוב כשהן הולכות לרעות וכי תימא הכא משפחה פריך דאמרינן

התם קטן המוטל בעריסה יש לו חוקה דהא משני הכא צעומדת באגס שפחה נמי כו' משמע דמפרה נמי פריך ועוד דקטן נמי דיש לו חוקה מפרש התם טעמא משום דאימא לא מנשיא ברא אצל הכא שמכר האם למה אין לומר שהולכה בנה עמה לבית לוקח במקום שיש לה להיות וי"ל כיון דאיכא דררא דממונא

^(א) ויש ספק בדבר בלא טענותיהן וטוען ברי הלוקח אם הוא ברשותו אין להוציא מידו אצל אם היה טוען שמא סברא הוא שלא מועיל חוקתו מספק ולא דמי לאחד שהפקיד טלה חי אצל בעל הבית ויש לבעה"צ כמו כן טלה חי ומת אחד מהן דלאמר בפ"ב דצבורות ^(דף יח: ושם) דהמפקיד הו' המע"ה ומועלת חוקת בעל הבית אע"פ שטוען ספק דהתם היה מוחזק בודאי בטלה חי מעיקרא אצל כלן לא הוחזק מעולם לוקח בולד זה בודאי אצל מוכר אם הוא מוחזק מועיל אפי' הוא טוען שמא שהיה מוחזק בודאי מתחילה קודם מכירה כשהיתה פרה מעוברת ואע"ג דלא דמי ממש להיאז דצבורות דהתם הוחזק בודאי בולד מתחילה אצל הכא לא הוחזק מעולם בודאי וולד אחר שנוול אלא צעובר ולפי מה שפי' שחוקת לוקח מועלת כשטוען ברי א"ש דמשני דקיימא באגס ולא משני דקיימא ברשות לוקח ומיהו ה"מ לשנויי דקיימא ברה"ר אלא אין דרך בזהמה ושפחה להתעכב שם כמו באגס וסימטא וברשות בעלים:

הא מני סומכוס היא. [א] נראה לרבינו שמואל מדלא קאמר אלא הא מני סומכוס היא משמע דלא הדר ביה ממה דאוקמה צעומדת באגס ולא איירי סומכוס אלא בשאין מוחזק לא זה ולא זה אצל היכא דמוחזק מודה סומכוס דעל אידך להציא ראיא וק' לר"י דלעיל ^(דף 15:) אמרינן דזה אומר איני יודע אם שאולה אם שכורה זה אומר איני יודע יחלוקו ואוקיימנא^(א) כסומכוס ואע"ג שהשוכר מוחזק במעותיו וי"ל התם שהמוחזק נמי טוען שמא אין חזקתו מועלת אצל הכא אוקיימנא צעומדת באגס כדי לאוקמה אפילו בצרי וברי דאי הוה מוחזק חד מינייהו היתה מועלת חזקתו ומיהו

קשה דבשילהי המניח ^(ב"ק דף לה: ושם) אמתני' דזה אומר שורך הויק זה אומר לא כי אלא בסלע לקה המע"ה וקאמרינן בגמ' זאת אומרת חלוקין עליו חזיריו על סומכוס דלסומכוס יחלוקו ומתניתין דהתם איירי בצרי וברי מדקתני זה אומר לא כי כדאמר התם והשתא הלא סומכוס מודה כשהמוחזק טוען ברי שחזקתו מועלת וליכא למימר דהתם ס"ד דמייירי באגס ובשור תס דמשלס מגופו מ"מ מנליה דסומכוס פליג אמתני' לוקמה כשעומדת צביחו דמודה סומכוס כיון דטעין ברי וא"ת ואמאי קאמר הא מני סומכוס היא לוקמה אפילו כרבינ והכא לית לן למיזל בתר מרא קמא דאיכא חוקה אחרת כנגדה דאוקמה בחזקת מעוברת והשתא היא דילדה וי"ל דחזקת מרא קמא חשיבא טפי ואם היה עם חזקת ממון חזקת מעוברת אפילו סומכוס מודה דהמע"ה כדאשכחן בריש שור שנגח את הפרה ^(ב"ק דף מו. ושם ד"ה שור) דלוקי רישא כסומכוס וקתני סיפא פרה שנגחה השור ואינו יודע אם הולד היה בשעת נגיחה ופרה דחד וולד דחד בעל הפרה משלס רביע נזק דלאמר ידעינן דשותפות אית ליה ואינו משלס אלא כאילו ודאי וולד סייע דהמע"ה וה"ט דאיכא תרי חזקה דלבעל הפרה חזקת מעוברת והשתא ילדה וחזקת ממון אצל מן הולד גובה שמינית שזהו חצי חלקו אע"ג שהוא מוחזק דחזקת מעוברת היא כנגדה וקשה דלעיל ^(דף 15:) תנן שאלה היום ושכרה למחר זה אומר איני יודע זה אומר איני יודע יחלוקו ואמאי והאיכא תרי חזקה בחזקת קיימת והשתא היא דמתה בשעת שכירות וגם חזקת ממון וי"ל דיחלוקו לא קאי אשאלה היום ושכרה למחר: **תנן** זה אומר גדול זה אומר קטן **ישבע המוכר**. מרישא ^(דף 15:) דזה אומר שאולה זה אומר שכורה ישבע מני למיפרך אלא דניחא ליה למיפרך ממתני' דקאי בה ולפירוש רבינו שמואל א"ש דהתם מודה סומכוס דלא אמר יחלוקו כיון שהוא מוחזק וטוען ברי: **דמי עבד גדול**. פירש בקונטרס נתמי לך דמים לקנות עבד גדול וקשה דלא הוה ליה למינקט במתניתין לוקח ומוכר אלא שליח ומשלח אלא נראה לר"י דמייירי שמכר לו

עצב

עין משפט ונר מצוה

נא א מיי' פ"כ מהלכות מכירה הלכה י ועי' במ"מ סמנ עשין פב טוש"ע ח"מ סי' רכב סעיף 6:

גב ב מיי' שם הלכה יז טוש"ע שם סעיף ד:
גג ג מיי' שם הלכה י טוש"ע שם סעיף א ב:
גד ד מיי' פ"ה מהל' טוען וטוען הלכה א סמנ עשין 15 טוש"ע ח"מ סי' 154 סעיף 6:

מוסף רש"י

המחליף פרה בחמור וילדה. להכי נקט מחליף גבי בזהמה ולא נקט מוכר בדנקט בשפחה, דבהמה אינה נקנית בכסף עד שימשוך וכו' משך דבר הנראה לנעים הוא אם ילדה אם לאו ואין כאן ספק, אצל בחליפין מתוקמת כגון שלא משך בעל החמור את הפרה אלא בעל הפרה משך את החמור ונקנית הפרה אל בעל החמור במשיכת החמור בכל מקום שהוא, דמתנן בקדושין (כת). כל הנעשה דמים בלאחר כיון שזכה זה נתחייב זה בחליפין ולא ידעינן השתא אי כבר ילדה פרה בשעת משיכת החמור וברשות מוכר ילדה, או לאחר משיכת החמור וברשות לוקח ילדה (ב"ק צו.). וכן המוכר שפחתו. עצב כנעני נקנה בכסף ואע"ג שאין לפניו בשעת מתן מעות (שם). אמר סומכוס אפילו בברי וברי. דשניהם טוענים טענת ברי, ואפילו היכי דנתבע טוען ברי לי שאני חייב ואפילו הכי כיון דלגי דינא מספקא מאן קאמר קושטא חולקין (ב"ק לה.).